

מאימתי פרק ראשון ברכות

מסורת
הש"ס

תרגום שמפרש לפעמים - כי כמו שהתרגום מפרש לע"ה כך הם מבינים מתוך הלע"ז - ולא נהירא שהרי התרגום מפרש כמה שאין ללמוד מן העברי כדאשתכן *בכמה דוכתי דלמר רב יוסף (מגילה ד'ג) - אלמלא תרגומא דהאי קרא לא ידענא מאי קאמר ע"כ אין לומר בשום לשון פעם שליטת כי אם בשלשן תרגום:

ואפילו עטרות ודיבון וכו' . פי' רש"י אפי' עטרות ודיבון שאין בו תרגום שגריך לקרותו שלשה פעמים בעברי . וקשה אמאי נקט עטרות ודיבון שי' לו מ"מ תרגום ירושלמי .

היה לו לומר ראוהו ושמעוהו אופסקוהו אחרינא שאין בו תרגום כלל . ויש לומר משום הכי נקט עטרות ודיבון אע"ג שאין בו תרגום ידוע אלא תרגום ירושלמי ולר"ך לקרות ג' פעמים בעברי מ"מ יותר טוב לקרות פעם שליטת בתרגום: **כאילו** מתענה תשיעי ועשירי . ה"פ אם נלשוה להענות יוס ט' . והקשה רבינו שמואל ב"ר אהרן מיבב"ל מאי קשיא ליה והאכתיב בראשון בארבעה עשר יום לחדש בערב תאכלו מלות (שמות יב) ואותו ערב ר"ל ערב של ט"ז הכא נמי נימא מאי ערב ערב של עשירי ויש לומר דקאלי הסס דכתיב תאכלו לבסוף דמשמע הכי בראשון ב"ד בלילה תאכלו מלות . אבל הכא כתיב ועניתם קודם בערב דמשמע ועניתם מיד ביום החשישי: **וישירים** פרשיותיו עם הצבור . נראה דכל השבוע מכיון דמתחילין לקרות הפרשה דהיינו ממנחת שבת ואילך עד שבת הבאה נקראת עם הצבור ואע"ג דלענין גיטין לא נקרא קמי שבת אלא מרביעי ואילך (בפסחים ד' ק) . *ויזמן להשלמה יש* (בבב"ב פ"ג ד' דברים ל"ה רבינו הקדוש לבניו בשעה שגפטר שלא תאכלו לחם בשבת עד שתגמרו כל הפרשה משמע דקודם אכילה לר"ך להשלמה . ומיהו אם השלימה לאחר אכילה שפיר דמי . מ"מ מלוא מן המזבח קודם אכילה: **א** לעולם ליליא הוא . תימא אם קן לימא רבותא שפעמים יש אדם קורא לאחר שיעלה עמוד השחר שני פעמים ויולא בו משום שחרית ומשום ערבית . וי"ל דהכי קאמר לעולם ליליא הוא בשאר מלות דבעינן בהו יום כמו תפילין וליילית . אבל גבי ק"ש לא הוילא ואיכא אינשי דקיימי בההיא שעתא ללא זמן שכיבה הוא . והאי דנקט לאחר שיעלה עמוד השחר ללא דוקא מיד הוא דלא לר"ך להמתין לכל הפחות שיעורא דמתניתין (לקמן ט:) עד שיכיר בין תכלת *לכרתי* : (שם)

[ג] הפסוק נעדר כל הכיני עבר לאשמיניו לאלו פרשיותא רבליה במעלי יומא דכפרי פי' הן שמה פרשיות שקורין ג' שבתות שאלול וכו' שיהיה רב כיני עמוד כדמס' שאלול ג' דכלה לא מלא מלאי הכתובים כל פרשה בשנתא]

ואפילו *עטרות ודיבון שכל המשלים פרשיותיו עם הצבור מאריכין לו ימיו ושנותיו רב ביבי בראביי סבר לאשלומינהו לפרשייתא *דכולא שתא במעלי יומא דכפרי *תנא ליה דייא בר רב מדפתי כתיב *ועניתם אתי' נפשתיכם בחשעה לחדש בערב וכי בתשעה מתענין והלא בעשרה מתענין אלא לומר לך כל האוכל ושוחה בתשיעי מעלה עליו הכתוב כאילו מתענה תשיעי ועשירי . סבר לאקדומינהו אמר ליה ההוא סבא תנינא ובלבד שלא יקדים ושלא יאחר כדאמר ליה ר' יהושע בן לוי לבניה אשלימו פרשיותיכו עם הצבור שנים מקרא ואחד תרגום *והזהרו בורידין כרבי יהודה דתנן *רבי יהודה אומר עד שישחוש את הורידין והזהרו בוקן ששכח תלמודו מחמת אונסו דאמרינן *לוחות ושברי לוחות מונחת בארון אמר ליה רבא לבניה כשאתם חותכין בשר אל תחתבו על גב היד איכא דאמרי משום סבנה ואיכא דאמרי משום קלקול סעודה ואל תשבו על מטת ארמית ואל תעברו אחורי בית הכנסת בשעה שהצבור מתפללין . *ואל תשבו על מטת ארמית . איכא דאמרי לא תגנו בלא ק"ש ואיכא דאמרי דלא תנסבו גיורתא וא"ד

ארמית ממש ומשום מעשה דרב פפא *דרב פפא אול לגבי ארמית הוציאה לו משה אמרה לו שב אמר לה איני יושב עד שתגביהו את המטה הגביהה את המטה ומצאו שם תינוק מת מכאן אמרו חכמים ואל תעברו אחורי בית הכנסת בשעה שהצבור מתפללין מסייע ליה לרבי יהושע בן לוי דאמר ר' יהושע בן לוי *אסור לו לאדם שיעבור אחורי בית הכנסת בשעה שהצבור מתפללין אמר אביי ולא אמרן אלא דליכא פתחא אחרינא אבל איכא פתחא אחרינא לית לן בה ולא אמרן אלא דליכא בי כנישתא אחרינא אבל איכא בי כנישתא אחרינא לית לן בה ולא אמרן אלא דלא דרי מונא ולא רהיש ולא מנח תפילין אבל איכא חד מהנך לית לן בה: תניא אמר ר"ע בשלשה דברים אוהב אני את המדיים כשחותכין את הבשר אין חותכין אלא על גבי השולחן כשנושקין אין נושקין אלא על גב היד וכשיועצין אין יועצין אלא בשדה אמר רב אדא בר אבהו מאי קראה וישלח יעקב ויקרא לרחל וללאה השדה אל צאנו: תניא אמר רבן גמליאל בשלשה דברים אוהב אני את הפרסיים הן צנועין באכילתן וצנועין בבית הכסא וצנועין בדבר אחר: **א**ני צויתי למקודשי תני רב יוסף אלו הפרסיים המקודשין ומוזמנין לגיהנם: רבן גמליאל אומר וכו': אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר"ג *תניא ר"ש בן יוחי אומר *פעמים שאדם קורא ק"ש שתי פעמים בלילה אחת קודם שיעלה עמוד השחר ואחת שיעלה עמוד השחר ויוצא בהן ידי חובתו אחת של יום ואחת של לילה . הא גופא קשיא אמרת פעמים שאדם קורא קרית שמע שתי פעמים בלילה אלמא לאתר שיעלה עמוד השחר ליליא הוא והדר תני יוצא בהן ידי חובתו אחת של יום ואחת של לילה אלמא לאתר שיעלה עמוד השחר ליליא הוא והדר תני יוצא בהן ידי חובתו אחת של יום ואחת של לילה אלמא ליליא הוא

הוא והא דקרי ליה יום דאיכא אינשי דקיימי בההיא שעתא אמר רב אחא בר תנינא אמר רבי יהושע בן לוי הלכה כרבי שמעון בן יוחי איכא דמתני להא דרב אחא בר תנינא אהא דתניא רבי שמעון בן יוחי אומר משום ר' עקיבא פעמים שאדם קורא קרית שמע שתי פעמים ביום אחת קודם הגוף החמה ויוצא בהן ידי חובתו אחת של יום ואחת של לילה אלמא ליליא הוא

ואפי' עטרות ודיבון . שאין בו תרגום : מעלה עליו הכתוב כו' . והכי קאמר קרא הכינו עלמכס בתשעה לחדש לענוי המחרת והרי הוא בעיני כענוי היום : לאקדומינהו . לסדר כל הפרשיות בשבת אחת או בשתי שבתות : עד שיסחוט אם הורידין . כדי שלא כל הדם ולא אמר תורה אור כן אלא בעוף הוילאו וזולתו כולו כדאמר:

מחמת אונסו . שחלה או שנטרד בדוחק מוונות הזהרו בו לכבדו : שצרי לומר מונות בצרון . דכתיב (דברים י) אשר שבת ושמחת בצרון אף השבדים תשים בצרון : משום סכנה . שלא יקון ידו : משום קלקול סעודה . אף בחצורה קטנה יאל דם וילכלך את המאכל וימאס את המסובין : בלל ק"ש . שתהא מטקך דומה למטת ארמית : ארמית ממש . על מטת ארמית : מעשה דרב פפא . שאמרה לו שב על המטה והיה בנה מת מוטל עליה והיתה רולה להעליל עליו ולומר שישב עליו והרגו : אסור לעבור וכו' .

שנראה כמבירח עלמנו מפתח בית הכנסת שבמזרח : על גב סיד . את יד חבדו הוא נושק ודךך חשיבות הוא זה מפני הרוק : אלא בשדה . דלמרי אינשי אזינים לכותל : בדבר אחר . תשמיש : אני לוימי למקודשי . במפתח כתיב כתיב אני לוימי את מלכי פרס (6) ומדי לבא ולהשחיתה : ליליא הוא . עד הן החמה : דקיימי בההיא שעתא . הלך זמן ק"ש דיום הוא דגבי קרית שמע ובקומך כתיב והא קיימי והאי

ארמית ממש ומשום מעשה דרב פפא *דרב פפא אול לגבי ארמית הוציאה לו משה אמרה לו שב אמר לה איני יושב עד שתגביהו את המטה הגביהה את המטה ומצאו שם תינוק מת מכאן אמרו חכמים ואל תעברו אחורי בית הכנסת בשעה שהצבור מתפללין מסייע ליה לרבי יהושע בן לוי דאמר ר' יהושע בן לוי *אסור לו לאדם שיעבור אחורי בית הכנסת בשעה שהצבור מתפללין אמר אביי ולא אמרן אלא דליכא פתחא אחרינא אבל איכא פתחא אחרינא לית לן בה ולא אמרן אלא דליכא בי כנישתא אחרינא אבל איכא בי כנישתא אחרינא לית לן בה ולא אמרן אלא דלא דרי מונא ולא רהיש ולא מנח תפילין אבל איכא חד מהנך לית לן בה: תניא אמר ר"ע בשלשה דברים אוהב אני את המדיים כשחותכין את הבשר אין חותכין אלא על גבי השולחן כשנושקין אין נושקין אלא על גב היד וכשיועצין אין יועצין אלא בשדה אמר רב אדא בר אבהו מאי קראה וישלח יעקב ויקרא לרחל וללאה השדה אל צאנו: תניא אמר רבן גמליאל בשלשה דברים אוהב אני את הפרסיים הן צנועין באכילתן וצנועין בבית הכסא וצנועין בדבר אחר: **א**ני צויתי למקודשי תני רב יוסף אלו הפרסיים המקודשין ומוזמנין לגיהנם: רבן גמליאל אומר וכו': אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר"ג *תניא ר"ש בן יוחי אומר *פעמים שאדם קורא ק"ש שתי פעמים בלילה אחת קודם שיעלה עמוד השחר ואחת שיעלה עמוד השחר ויוצא בהן ידי חובתו אחת של יום ואחת של לילה . הא גופא קשיא אמרת פעמים שאדם קורא קרית שמע שתי פעמים בלילה אלמא לאתר שיעלה עמוד השחר ליליא הוא והדר תני יוצא בהן ידי חובתו אחת של יום ואחת של לילה אלמא ליליא הוא

הוא והא דקרי ליה יום דאיכא אינשי דקיימי בההיא שעתא אמר רב אחא בר תנינא אמר רבי יהושע בן לוי הלכה כרבי שמעון בן יוחי איכא דמתני להא דרב אחא בר תנינא אהא דתניא רבי שמעון בן יוחי אומר משום ר' עקיבא פעמים שאדם קורא קרית שמע שתי פעמים ביום אחת קודם הגוף החמה ויוצא בהן ידי חובתו אחת של יום ואחת של לילה אלמא ליליא הוא

[במד'סין דף מט. מחת'גס ספק כדמ'סין]

ס"ח דיבון ועפרוהו שכתב סמניו

פסחים דף ס"ח: יומא דף ס"ח: ר"ס דף ט.

[פס'הדרין טז.]

מולין ס"ב דף כו.

כ"ב ס"ק דף יד: מנחות טו.

פסחים ק"ב:

[פ"ט גרש"י ונכ"ט"ס המעשה כענין אחר יצ"ע גס כפ"י רש"י דהכ"ה]

לקמן דף ס"ה ט"ז

כדאש"ס (א)

ישעיה יג

תוספתא ס"ח

הגהות הב"ח

(6) רש"י ד"ה א"י לוי' וכו' פ"ס לבא כ"ל ומיכת ומדי ומתק: (7) תוס' ד"ה יסלים וכו' כדמס' י"ט ג' דכ"ס: